

eul_wid: tyc-ac

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

Zosimus the Divine-Virtue,-the Composition of Waters Practice A

Ζωσίμου τοῦ θείου περὶ ἀρετῆς·περὶ συνθέσεως

Period: Ὀψιμαρχαία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἐπιστήμη [Science](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

[45] Ζωσίμου τοῦ θείου περὶ ἀρετῆς· περὶ συνθέσεως ὑδάτων, 〈πρᾶξις〉 α ἡ ἑξέσις ὑδάτων καὶ κίνησις καὶ αὔξησις καὶ ἀποσωμάτωσις καὶ ἐπισωμάτωσις καὶ ἀποσπασμὸς πνεύματος ἀπὸ σώματος καὶ σύνδεσμος πνεύματος μετὰ σώματος οὐ ξένων ἢ ἐπεισάκτων φύσεων ἀλλ' αὐτὴ καὶ μόνον εἰς ἑαυτὴν ἢ μονοειδὴς φύσις κέκτηται τὰ τε στερεόστρακα τῶν μετάλλων καὶ τὰ ὑγρόδρυα τῶν βοτανῶν. α Καὶ ἐν τούτῳ τῷ μονοειδεῖ τῷ πολυχρώμῳ σχηματίζεται ἡ τοῦ παντὸς πολυύλικτος παμποικιλία καὶ ζήτησις ὅθεν καὶ σεληνιαζομένης τῆς φύσεως τῷ μέτρῳ τῷ χρονικῷ ὑποβάλλει τὴν λῆξιν καὶ τὴν αὔξησιν δι' ἧς ὑποφεύγει ἡ φύσις. b Καὶ ἐν τούτῳ τῷ μονοειδεῖ καὶ πολυχρώμῳ σχήματι σφάζεται ἡ τῶν πάντων πολύλεκτος καὶ παμποίκιλος ζήτησις ὅθεν καὶ σεληνιαζομένης τῆς φύσεως τῷ μέτρῳ τῷ χρονικῷ ὑποβάλλεται καὶ τὴν λῆξιν καὶ τὴν αὔξησιν δι' ἧς ἱπεύει ἡ φύσις. γ Καὶ ταῦτα λαλῶν ἀπεκοιμήθην· καὶ ὁρῶ ἱεουργόν τινα ἐστῶτα ἔμπροσθεν μου ἐπάνω βωμοῦ φιαλοειδοῦς. Ἐνθα δεκαπέντε κλίμακας πρὸς ἀνάβασιν εἶχεν ὁ αὐτὸς βωμός· ἔνθα ὁ ἱερεὺς ἵστατο. Καὶ φωνῆς ἄνωθεν ἤκουσα λεγουσῆς μοι· «Πεπλήρωκα τὸ κατιέναι με ταύτας τὰς δεκαπέντε σκοτοφεγγεῖς κλίμακας καὶ ἀνιέναι με τὰς φωτολαμπεῖς κλίμακας. Καὶ ἔστι καὶ ὁ ἱεουργῶν καινουργῶν με ἀποβαλλόμενος τὴν τοῦ σώματος παχύτητα· καὶ ἐξ ἀνάγκης ἱερατευόμενος πνεῦμα τελοῦμαι». Καὶ ἀκούσας τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἐν τῷ φιαλοβωμῷ ἐστῶτος, ἠρώτουν μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τίς ὑπάρχει· ὁ δὲ ἰσχυροφώνως ἀπεκρίνατό μοι λέγων· «Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰῶν, ὁ ἱερεὺς τῶν ἀδύτων, καὶ βίαν ἀφόρητον ὑπομένω. Ἦλθε γάρ τις περὶ τὸν ὀρθρον δρομαίως καὶ ἐχειρώσατό με μαχαίρᾳ διελὼν με, διασπᾶσας κατὰ σύστασιν ἀρμονίας καὶ ἀποδερματώσας πᾶσαν τὴν κεφαλὴν μου τῷ ξίφει τῷ ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένῳ. Τὰ ὅστέα ταῖς σαρκὶν συνέπλεξεν, καὶ τῷ πυρὶ τῷ διὰ χειρὸς κατέκαιεν ἕως ἂν ἔμαθον μετασωματούμενος πνεῦμα γενέσθαι. Καὶ αὕτη μού ἐστιν ἡ ἀφόρητος βία». Καὶ ὡς ἔτι ταῦτά μοι διελέγετο καὶ ἐξεβιαζόμην αὐτὸν εἰς τὸ λέγειν, ὥσπερ αἶμα γεγόνασιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ καὶ ἤμεσεν πάσας τὰς σάρκας αὐτοῦ. Καὶ εἶδον αὐτὸν ὡς τούναντίον ἀνθρωπάριον κολοβὸν καὶ τοῖς ὁδοῦσιν ἑαυτοῦ ἑαυτὸν μασσώμενον καὶ συμπίπτοντα. Καὶ φοβηθεὶς διυπνίσθην καὶ ἐνεθυμήθην· «Μὴ οὕτως ἄρά ἐστιν ἡ τῶν ὑδάτων θέσις;». Καὶ ἔδοξα πείθειν ἑαυτὸν νενοηκέναι καλῶς. Καὶ ἄλιν ἀπεκοιμήθην. Καὶ εἶδον τὸν αὐτὸν φιαλοβωμὸν καὶ ἐπάνω ὕδωρ κοχλάζον καὶ πολὺν λαὸν εἰς αὐτὸν ἄπειρον ὄντα. Καὶ οὐκ ἦν τις ἵνα ἐρωτήσω αὐτὸν ἔξω τοῦ βωμοῦ. Καὶ ἀνέρχομαι ἐπὶ τὸ ἰδέσθαι τὴν θεάν εἰς τὸν βωμὸν καὶ ὁρῶ

πεπολιωμένον ξυρουργὸν ἀνθρωπάριον λέγοντά μοι· «Τί σκοπεῖς;». Καὶ ἀπεκρινάμην αὐτῷ ὅτι θαυμάζω τοῦ ὕδατος τὸν βρασμὸν καὶ τῶν ἀνθρώπων συγκαιομένων καὶ ζώντων. ^[45]

(50) Καὶ ἀπεκρίνατό μοι λέγων· «Αὕτη ἡ θεά ἦν ὁρᾷς εἴσοδος ἐστὶν καὶ ἔξοδος καὶ μεταβολή». Ἐπρωτόησα οὖν αὐτὸν πάλιν· «Ποία μεταβολή;». Καὶ ἀπεκρίνατό μοι λέγων· «Τόπος ἀσκήσεως τῆς λεγομένης ταριχείας· οἱ γὰρ θέλοντες ἄνθρωποι ἀρετῆς τυχεῖν ὧδε εἰσέρχονται καὶ γίνονται πνεύματα φυγόντες τὸ σῶμα». Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· «Καὶ σὺ πνεῦμα εἶ;». Καὶ ἀπεκρίνατό μοι λέγων· «Καὶ πνεῦμα καὶ φύλαξ πνευμάτων». Καὶ ἐν τῷ ὁμιλεῖν ἡμᾶς ταῦτα καὶ προστιθεμένου τοῦ βρασμοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ὀλολύζοντος, εἶδον ἄνθρωπον χαλκοῦν δέλτον μολυβδίνην κατέχοντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καὶ ἐξεῖπεν τῇ φωνῇ βλέπων τὴν δέλτον· «Τοῖς ἐν ταῖς κολάσεσι πᾶσιν ἐπιτρέπω καθεσθῆναι καὶ ἕκαστον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ λαβεῖν δέλτον μολυβδίνην καὶ χειρὶ γράφειν καὶ τὰς ὀψεις <ἔχειν> ἄνω καὶ τὰ στόματα ὑμῶν ἀνεωγμένα ἕως ἂν αὐξήσῃ ἡ σταφυλὴ ὑμῶν». Καὶ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον ἠκολούθει. Καὶ λέγει μοι ὁ οἰκοδεσπότης· «Ἐθεώρησας, ἐξέτεινας τὸν αὐχένα σου ἄνω καὶ εἶδες τὸ πραχθέν». Καὶ εἶπον ὅτι εἶδον καὶ λέγει μοι ὅτι τοῦτον ὃν εἶδες χαλκάνθρωπον καὶ τὰς ἰδίας σάρκας ἐξεμοῦντα, οὗτός ἐστιν ὁ ἱεουργῶν καὶ ἱεουργούμενος, καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἐξουσία τοῦ ὕδατος τούτου καὶ τῶν τιμωρουμένων. Καὶ ταῦτα ἐμφαντασθεὶς διυπνίσθη πάλιν καὶ εἶπον πρὸς ἑαυτόν· «Τίς ἡ αἰτία τῆς ὀπτασίας ταύτης; μὴ ἄρα τοῦτό ἐστιν τὸ ὕδωρ τὸ λευκόν, τὸ καὶ ξανθόν, τὸ κοχλάζον, τὸ θεῖον;». Καὶ ἤϊρον ὅτι μᾶλλον καλῶς ἐνόησα, καὶ εἶπον ὅτι καλὸν τὸ λέγειν καὶ καλὸν τὸ ἀκούειν, καλὸν τὸ διδόναι καὶ καλὸν τὸ λαμβάνειν, καλὸν τὸ πενητεύειν καὶ καλὸν τὸ πλουτεῖν. Καὶ πῶς ἡ φύσις μανθάνει διδόναι καὶ λαμβάνειν; Δίδωσι ὁ χαλκάνθρωπος καὶ λαμβάνει ὁ ὑγρόλιθος. Δίδωσι τὸ μέταλλον καὶ λαμβάνει ἡ βοτάνη. Διδοῦσιν οἱ ἀστέρες καὶ λαμβάνει τὰ ἄνθη. Δίδωσιν ὁ οὐρανὸς καὶ λαμβάνει ἡ γῆ. Διδοῦσιν αἱ βρονταὶ τοῦ ἐκτροχίζοντος πυρός. Καὶ συμπλέκονται τὰ πάντα καὶ ἀποπλέκονται τὰ πάντα. Καὶ μίσγονται τὰ πάντα καὶ συντίθενται τὰ πάντα. Καὶ κιρνᾶται τὰ πάντα καὶ ἀποκιρνᾶται τὰ πάντα. Καὶ βρέχει τὰ πάντα καὶ ἀποβρέχει τὰ πάντα. Καὶ ἀνθεῖ τὰ πάντα καὶ ἐξανθεῖ τὰ πάντα ἐν τῷ φιαλοβωμῷ. Ἐκαστον γὰρ μεθόδῳ καὶ σηκώματι καὶ οὐγκιασμῷ τετραστοίχῳ. Ἡ τῶν ὄλων συμπλοκὴ καὶ ἀποπλοκὴ καὶ ὁ πᾶς σύνδεσμος ἄνευ μεθόδου οὐ γίνεται. Ἡ μέθοδος φυσικὴ ἐστὶν καὶ φυσῶσα καὶ ἐκφυσῶσα καὶ τὰς τάξεις τηροῦσα [τῆς μεθόδου], αὖξουσα καὶ λήγουσα. Καὶ τὰ πάντα, ὡς ἐν συντόμῳ, σύμφωνα τῇ διαιρέσει καὶ τῇ ἐνώσει τῆς μεθόδου μηδὲν ὑπολειφθείσης ἐκστρέφει τὴν φύσιν. Ἡ γὰρ φύσις στρεφομένη εἰς ἑαυτὴν στρέφεται. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ παντὸς κόσμου τῆς ἀρετῆς φύσις καὶ σύνδεσμος. Καὶ ἵνα μὴ διὰ πολλῶν σοι γράφω, φίλτατε, κτίσαι σοι ναὸν μονόλιθον ψιμυθοειδῆ, ἀλαβαστροειδῆ, Προκοννήσιον, μήτε ἀρχὴν ἔχοντα μήτε τέλος ἐν τῇ οἰκοδομῇ, πηγὴν δὲ ἔσωθεν ἔχοντα ὕδατος καθαρωτάτου καὶ φῶς ἐξαστράπτων ἡλιακόν. ^[95]

(100) Περιέρχασαι δὲ πόθεν ἡ εἴσοδος τοῦ ναοῦ, καὶ λαβὲ ἐπὶ χεῖράς σου ξίφος καὶ οὕτως ζῆται τὴν εἴσοδον. Στενόστομος γάρ ἐστιν ὁ τόπος ὅθεν ἐστὶν ἡ ἀνοιξίς τῆς ὁδοῦ καὶ δράκων παράκειται τῇ εἰσόδῳ, φυλάττων τὸν ναόν. Καὶ τοῦτον χειρῳσάμενος, πρῶτον θῦσον καὶ ἀποδερματώσας αὐτὸν καὶ λαβὼν τὰς σάρκας αὐτοῦ μετὰ τῶν ὀστέων διέλης μέλη μέλη καὶ συνθεῖς μέλος μέλος μετὰ τῶν ὀστέων πρὸς τὸ στόμιον τοῦ ναοῦ ποίησον ἑαυτῷ βάσιν καὶ ἀνάβηθι καὶ εἰσελθε καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ τὸ ζητούμενον χρῆμα. Τὸν γὰρ ἱερέα τὸν χαλκάνθρωπον, ὃν ὁρᾷς ἐν τῇ πηγῇ καθήμενον καὶ τὸ χρῆμα συνάγοντα, ἐκεῖνον δὲ οὐχ ὁρᾷς χαλκάνθρωπον· μετέβη γὰρ τοῦ χρώματος τῆς φύσεως καὶ γέγονεν ἀργυράνθρωπος· ὃν μετ' ὀλίγον ἐὰν θελήσῃς, ἔξεις χρυσάνθρωπον. Τοῦτο τὸ προοίμιόν ἐστιν εἴσοδος τοῦ ἀνοίγεσθαί σοι τὰ παρακάτω ἄνθη λόγων· καὶ ζητήσεις ἀρετῶν καὶ σοφίας καὶ φρονήσεως, καὶ νοῦ δόγματα, καὶ μέθοδοι δραστηκαί, καὶ ἀποκαλύψεις κεκρυμμένων ῥήσεων εἰς φανερόν γινομένων καὶ τὸ πᾶν ὁ τῆς

ἀρετῆς μεθοδεύει χρόνος. Καὶ τί ἐστὶν νικῶσα φύσις τὰς φύσεις; Καὶ ἀποτελεῖται καὶ γίνεται ἱλιγγιώσα καὶ ἐκθλιβομένη πρὸς τὴν ζήτησιν, κοινὸν πρόσωπον τοῦ παντὸς τῆς ἐργασίας ἐρωμένης ἀναλαμβάνει καὶ τὴν οἰκείαν ὕλην τοῦ εἵδους κατεσθίει. Καὶ εἴθ' οὕτως πεσοῦσα τοῦ προτέρου σχήματος θνήσκειν οἶεται καὶ ὅταν βαρβαρίζουσα μιμῆται οἶον ἰουδαϊκὴν ἔχοντος, τότε διεκδικήσασα ἑαυτὴν ἢ τάλαινα κουφοτέρα ἑαυτῆς γίνεται, μίξιν ἔχουσα τῶν ἰδίων μελῶν καὶ τὸ ὑγρὸν ἅμα πυρί· καὶ τελεσφορεῖται. Ἐν τούτοις τοῖς νοήμασι τοῦ νοῦ σαφῶς ἐκστρέψας τὴν φύσιν ἐπίστηθι καὶ τὴν πολυῦλον ὡς μονοῦλον λογίζου. Μηδενὶ σαφῶς κατάλεγε τὴν τοιαύτην ἀρετὴν, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ ἀρκέσθητι, μήπως καὶ λέγων ἑαυτὸν ἀνέλῃς. Ἡ γὰρ σιωπὴ διδάσκει τὴν ἀρετὴν. Καλὸν ἰδεῖν τῶν τεσσάρων μετάλλων τὰς μεταβολάς, μολύβδου, χαλκοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου, εἰς τὸ γενέσθαι τέλειον χρυσόν. Λαβὼν ἅλας, νότισον θεῖον τὸ ἀγλαΐζον, τὸ κηρομελές. Δῆσον ὁποτέρων τὴν ἰσχύν, καὶ χάλκανθον μεσίτεψε, καὶ ποίησον ὄξος ἐξ αὐτῶν πρωτοζύμιον ἔργου [καὶ χάλκανθον]. Κατὰ βαθμὸν δὲ ἐν τούτοις τὸν λευκοειδῆ δαμάσεις χαλκὸν ἀνάγκη καὶ εὐρήσεις μετὰ πέμπτην μέθοδον· ὑπὸ τὰς τρεῖς αἰθάλας ἐξῆς γίνεται ὁ λεγόμενος χρυσός. Ἴδου καὶ τὴν ὕλην δαμάζων ἀπέχεις τὸ μονόειδον τὸ ἐκ πολλῶν εἰδῶν.

[145]